

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	3	2	7
---	---	---	---

СОЦИОЛОГИЯ НА НЕРАВЕНСТВОТО

Преподавател: **Доц. С. Маринова**

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	30
	Курсов учебен проект	60
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Изпит	100%

Критерии на оценяване	
За оценка „Отличен“	Отлична оценка на работата през семестъра (включва: редовно и активно участие в семинарните занимания+презентация на текст или протокол от едно семинарно занимание) и отлична оценка от заключителния изпит (включва: курсов проект върху конкретен проблем от тематичната област на курса+публична защита на курсовия проект пред колегите, записали курса+активно участие в защитата на курсовите проекти на останалите колеги в курса под формата на въпроси и коментари)
За оценка „Много добър“	Мн.добра оценка (средна аритметична) от работата през семестъра (включва: редовно и активно участие в семинарните занимания+презентация на текст или протокол от едно семинарно занимание) и заключителния изпит (включва: курсов проект върху конкретен проблем от тематичната област на курса+публична защита на курсовия проект пред колегите, записали курса+активно участие в защитата на курсовите проекти на останалите колеги в курса под формата на въпроси и коментари)

За оценка „Добър“	Добра оценка (средна аритметична) от работата през семестъра (включва: редовно и активно участие в семинарните занимания+презентация на текст или протокол от едно семинарно занимание) и от заключителния изпит (включва: курсов проект върху конкретен проблем от тематичната област на курса+публична защита на курсовия проект пред колегите, записали курса+ участие в защитата на курсовите проекти на останалите колеги в курса под формата на въпроси и коментари)
За оценка „Среден“	Средна оценка (средна аритметична) от работата през семестъра (включва: редовно и активно участие в семинарните занимания+презентация на текст или протокол от едно семинарно занимание) и от заключителния изпит (включва: курсов проект върху конкретен проблем от тематичната област на курса+публична защита на курсовия проект пред колегите, записали курса+ участие в защитата на курсовите проекти на останалите колеги в курса под формата на въпроси и коментари)

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът има за цел да въведе в теоретичната проблематика на областта посредством запознаване с основните класически парадигми. Изучаването на класическите теоретични модели обаче не е самоцелно. Концепцията за курса изхожда от убеждението, че изучаването на теориите за социалното неравенство без да се удържа перспективата на изследване и анализ на социалната структура на дадено конкретно общество, е проблематично в смисъла си; изследването и анализа на социалната структура е невъзможно без солидни познания за основните теоретични модели на социологическо тематизиране на социалното неравенство, без познаване на техния понятиен и методически апарат. Затова разглежданите модели се дискутират не само с оглед на обяснителния си потенциал, но и на структурно-аналитичните и изследователски възможности и ограничения, които предлагат.

Дискусията на основните модели се ръководи от следните предварителни въпроси:

1) Какви **теоретични проблеми** поставят, примерно:

- за **произхода** или **причините** на неравенството,
- за **легитимността** на неравенствата
- за централните **критерии**, според които се приписва по-висока или по-ниска позиция,
- за **последците** от социалното неравенство
 - * с оглед интеграцията на обществото
 - * с оглед нагласите и начина на живот на колективните и индивидуалните актьори
- за **мобилността** – както в смисъл на
 - * индивидуална мобилност, така и в смисъл на
 - * трансформация на структурите

2) С какви **понятийни инструменти** се търси отговор на тези въпроси (класи, слоеве, съсловия и т. н.)

3) Доколко става дума за чисто теоретично обяснение или теорията предлага **инструменти за емпиричен анализ** на социалната структура

- с какви **методи**
- как се **описва социалната структура** на конкретното общество

4) Какви са изследователските **възможности и ограничения** на разглеждания подход?

5) Каква **социална функция** изпълнява конкретният теоретичен модел? (легитимираща, критична)

Практико-педагогическата цел е упражняване в теоретичната практика на формулиране на социологически въпроси и хипотези. Курсът се завършва с проект – теоретичен модел за изследване. Условие за допускане до изпит е едно участие с реферат на текст или протокол от дискусия.

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

1. Способност за формулиране на изследователски проблем и конструиране на проект за изследване.

2. Формиране на умения за прилагане на теоретични модели към конкретен изследователски проблем.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Статус на темата за социалното неравенство в социологията. Исторически предпоставки за тематизиране на неравенството. Социално различие и социално неравенство. Вертикални и хоризонтални схеми на възприемане на социалните различия.	4 ч. л. + 4 ч. упр.
2	Субстанциално и релационно понятие за неравенство: идеите на Зимел за социалното неравенство	2 ч. л. + 2 ч. упр.
3.	Марксовият класов модел на социалното неравенство	2 ч. л. + 2 ч. упр.
4.	Веберовата концепция за социално неравенство (класи, слоеве, съсловия)	2 ч. л. + 2 ч. упр.
5.	Класическият слоеви модел на социалното неравенство (критика на Марксовия класов модел): Гайгер	2 ч. л. + 2 ч. упр.
6.	Структурно-функционалистският модел на социалното неравенство: Дейвис и Мур	2 ч. л. + 2 ч. упр.
7.	Конфликтният модел на социалното неравенство на Дарендорф (критика на структурно-функционалистския модел)	2 ч. л. + 2 ч. упр.
8	Диагнозата на Хелмут Шелски за “нивелираното средно-съсловно общество”	2 ч. л. + 2 ч. упр.
9.	Конфигурационният модел на социалното неравенство: Норберт Елиас	2 ч. л. + 2 ч. упр.
10.	Индивидуализация на неравенството в условията на рисковото общество (преосмисляне на класическите понятия за класа, слой, съсловие): Улрих Бек	2 ч. л. + 2 ч. упр.
11.	Социално-пространственият модел на Пиер Бурдийо: преосмисляне на Маркс и Вебер. Приложение на модела в изследването „Дистинкцията”	4 ч. л. + 4 ч. упр.
12.	Приложение на социално-пространствения модел на неравенството в изследването „Страданията” и проблеми на „превода” му в различни национални контексти (Изследването „Общество с ограничена отговорност)	4 ч. л. + 4 ч. упр.

Библиография

Основна:

- Бек, У.** 2012: *Германска Европа. Новите властови пейзажи под знака на кризата*. Критика и хуманизъм, София
- Бек, У.** 2013: *Рисковото общество. По пътя към една друга модерност*. Критика и хуманизъм, София (под печат)
- Бурдийо, П.** 1997: Социално пространство и символно пространство, в: Бурдийо, П. *Практическият разум*, София.
- Бурдийо, П.** 2001: Въведение към ‘Дистинкцията’, в: Стефанов, И./А. Янева (съст) 2001: *Социологически модели на изкуството*, София: 211-219.
- Бурдийо, П.** 2010: Оттеглянето на държавата, В: *Годишник на Софийския университет “Св. Кл. Охридски”, Философски факултет, книга Социология, Т. 102/2010; <http://hdl.handle.net/10506/323>*
- Бурдийо, П.** 2010: Да се разбира, В: *Годишник на Софийския университет “Св. Кл. Охридски”, Философски факултет, книга Социология, Т. 102/2010; <http://hdl.handle.net/10506/323>*
- Вебер, Макс** 1992: Съсловия, класи и религия, в: Даскалов, Р. (съст) 1992: *Макс Вебер. Социология на господството. Социология на религията*. София. 395-433.
- Вебер, Макс** 2004: *Протестантската етика и духът на капитализма*, София
- Дарендорф, Р.** 1993: *Съвременният социален конфликт*, София.
- Елиас, Н.** *Що е социология (гл. III Игрови модели)* София, 1999: 79-115

- Зимел, Г.** 2002: *Бедният*, в: Зимел, Г. Социология. Изследвания върху формите на обобществяване, Велико Търново 223-246.
- Келер, К.** 2010: Качествени изследвания на социалните структури и относителната лишеност. От Чикагската школа до Пиер Бурдийо, в: В: Годишник на Софийския университет "Св. Кл. Охридски", Философски факултет, книга Социология, Т. 102/2010; <http://hdl.handle.net/10506/323>
- Маркс, К.** Осемнайсти брюмер на Луи Бонапарт, в: Маркс, Енгелс: Избрани съчинения в 10 тома, София, том 3: 145-241.
- Маринова, С.** 2010: Фрагменти на една "събитийна" социология на социалното неравенство: бележки върху Зимел. В: Годишник на Софийския университет "Св. Кл. Охридски", Философски факултет, книга Социология, Т. 102/2010; <http://hdl.handle.net/10506/323>
- Маринова, Св., Л. Пожарлиев и Л. Вайсова** 2010: Социални неравенства в трансформиращото се пространство на един постсоциалистически софийски квартал (случаят Драгалевци), в: *Социологически проблеми*, бр. 1-2, с. 231-256.
- Фогел, Б.** 2010: Несигурният икономически статус – ново социално положение?, в: В: Годишник на Софийския университет "Св. Кл. Охридски", Философски факултет, книга Социология, Т. 102/2010; <http://hdl.handle.net/10506/323>
- Шултайз, Фр., Н. Немирес** 2010: *Нищетата на света* на Пиер Бурдийо – изследване и прототип на една диагноза на обществото „от долу“. В: В: Годишник на Софийския университет "Св. Кл. Охридски", Философски факултет, книга Социология, Т. 102/2010; <http://hdl.handle.net/10506/323>
- Бек, У.** 1986: *Jenseits von Stand und Klasse? Soziale Ungleichheiten, gesellschaftliche Individualisierungsprozesse und die Entstehung neuer sozialer Formationen und Identitäten*, in: R. Kreckel (Hg.) 1983: *Soziale Ungleichheiten. Sonderband 2 der Sozialen Welt*, Goettingen; 25-73 (непубликуван превод).
- Bourdieu, P.** 1983: *Oekonomisches Kapital - Kulturelles Kapital - Soziales Kapital*, in: Kreckel R. (Hg.) 1983: *Soziale Ungleichheiten. Sonderheft 2 der Zeitschrift 'Soziale Welt'*, Goettingen: 183-198. (непубликуван превод).
- Bourdieu, P.** 1982: *Die feinen Unterschiede*. Frankfurt am M. (непубликувани преводи на 2 текста от изследването).
- Bourdieu, P.** et. al. 1997: *Das Elend der Welt. Zeugnisse und Diagnosen alltaeglichen Leidens*, Konstanz.
- Darendorf, Ralf** 1974: *Ueber den Ursprung der Ungleichheit unter den Menschen*, in: Dahrendorf, R. (Hg.) 1974: *Pfade aus Utopia*, Muenchen 352-379 (непубликуван превод).
- Elias, Norbert/John Scotson** 1992: *Etablierte und Aussenseiter*, Frankfurt a. M. Suhrkamp (непубликуван превод)
- Geiger, Th.** 1962: *Theorie der sozialen Schichtung*, in: ders.: *Arbeiten zur Soziologie*, Hg. Von Paul Trappe, Neuwied/Berlin: 186-205.
- Geiger, Th.** 1987: *Die soziale Schichtung des deutschen Volkes. Soziographischer Versuch auf statistischer Grundlage*. (Nachdruck der 1. Auflage 1932) Stuttgart. (увод, непубликуван превод)
- Davis, Kingsley and W. Moor** 1973: *Einige Prinzipien der sozialen Schichtung*, in: Hartmann, H. (Hg.): *Moderne amerikanische Soziologie. Neuere Beitræge zur soziologischen Theorie*, 2. Aufl. Stutthart: 396-410.
- Parsons, Talcott** 1940: *Ansatz zu einer analytischen Theorie der sozialen Schichtung*, in: ders. *Soziologische Theorie*; Darmstadt/Neuwied, 3. Aufl. 1973: 180-205.
- Parsons, Talcott** 1949: *Soziale Klassen und Klassenkampf im Lichte der neueren soziologischen Theorie*, in: ders. *Soziologische Theorie*; Darmstadt/Neuwied, 3. Aufl. 1973: 206-222.
- Schelsky, Helmut** 1953: *Die Bedeutung des Schichtungsbegriffs fuer die Analyse der gegenwaertigen deutschen Gesellschaft*, in: ders. 1965: *Auf der Suche nach Wirklichkeit. Gesammelte Aufsætzte*, Duesseldorf/Koeln 331-336 (непубликуван превод)
- Schelsky, Helmut** 1956/1961: *Gesellschaftlicher Wandel*, in: ders. 1965: *Auf der Suche nach Wirklichkeit. Gesammelte Aufsætzte*, Duesseldorf/Koeln 337-351 (непубликуван превод)
- Schelsky, Helmut** 1961: *Die Bedeutung des Klassensbegriffs fuer die Analyse unserer Gesellschaft*, in: ders. 1965: *Auf der Suche nach Wirklichkeit. Gesammelte Aufsætzte*, Duesseldorf/Koeln 352-388 (непубликуван превод)
- Schultheis, Fr., Kr. Schulz** 2005: *Gesellschaft mit begrenzter Haftung. Zumutungen und Leiden im deutschen Alltag*. Konstanz (непубликуван превод).

- Simmel, G.** 1983: *Rosen. Eine soziale Hypothese*, in: Simmel, G. 1983: Schriften zur Soziologie, Frankfurt/M: Suhrkamp; 169-173 (**непубликуван превод**)
- Simmel, G.** 1983: *Zur Psychologie der Mode. Soziologisches Studie*, in: Simmel, G. 1983: Schriften zur Soziologie, Frankfurt/M: Suhrkamp; 131-140. (**непубликуван превод**)
- Simmel, G.** 1983: *Zur Psychologie der Scham*, in: Simmel, G. 1983: Schriften zur Soziologie, Frankfurt/M: Suhrkamp; (**непубликуван превод**)
- Weber, Max** 1980: Staende und Klassen, in: Weber, M. 1980: Wirtschaft und Gesellschaft. Tuebungen: Mohr; 177-180. (**непубликуван превод**)
- Weber, Max** 1980: Machtverteilung innerhalb der Gemeinschaft: Klassen, Staende, Parteien, in: Weber, M. 1980: Wirtschaft und Gesellschaft. Tuebungen: Mohr; 531-541. (**непубликуван превод**)

Допълнителна:

- Eder, Klaus** 1987: Gleichheitsdiskurs und soziale Ungleichheit. Zur Frage nach den kulturellen Grundlagen sozialer Ungleichheit in der modernen Klssengesellschaft, in: Haferkamp, H. (Hg.) Sozialstruktur und Kultur, Frankfurt a.M. Suhrkamp 177-209
- Giesen, Bernhard** 1987: *Natuerliche Ungleichheit, soziale Ungleichheit, ideale Gleichheit. Zur Evolution von Deutungsmustern sozialer Ungleichheit*, in: Giesen, B.; Haferkamp, H. (Hg.) 1987: Soziologie der sozialen Ungleichheit, Opladen: Westdeutscher Verlag
- Mayntz, Renate** 1961: Kritische Bemerkungen zur funktionalistischen Schichtungstheorie, in: Glass, David u. R. Koenig (Hg.) Soziale Shichtung und soziale Mobilitaet, Koelner Zeitschrift fuer Soziologie und Sozialpsychologie, Sonderheft 5: 10-28.
- Rousseau, Jean-Jaques** 1981: Abhandlung ueber den Ursprung und die Grundlagen der Ungleichheit unter den Menschen, in: ders.: Sozialphilosophische und politische Schriften, Muenchen: 57-161.
- Wright, Erik Olin** 1985: Wo liegt die Mitte der Mittelklasse?, in: PROKLA, Jg. 15: 35-62.
- Wright, Erik Olin** 1985: Was bedeutet neo und was heisst marxistisch in der neomarxistischen Klassentheorie?, in: Strasser, H./Goldthorpe, J.H. (Hg.) Die Analyse sozialer Ungleichheit, Opladen, 238-266.

Дата: 20.02.2013 г.

Съставил: доц. С. Маринова